

KÖZTELEK

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI LAP.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

As országos m. gazdasági egyesület tagjai ingyen kapják.
Nem tagoknál előfizetési díj:
Egész évre 10 ft, félévre 5 ft, negyedévre 2 ft 50 kr.

Megjelenik minden szerdán és szombaton.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest (Mósa-telek),
Eltérítő út 25. szám.
Kéziratokat a szerkesztőség nem küld vissza.

AZ ÖMGÉ. KÖZLEMÉNYEI.

Országos sörárpavasárok.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület f. évi szeptember hó 20—30-ig, Budapesten, a *Károliak* palota helyiségében országos sörárpakiállítást és ezzel kapcsolatban sörárpavasárt is rendez, mely utóbbi már augusztus hó 20-án nyitlik meg s tart szeptember 30-áig.

A kiállításra beküldendő árpaminta mennyisége 5 kg. Árpaminták a kiállításra augusztus 1—20-ig küldhetők; későbbben érkező mintákat a rendezőség el nem fogad.

Figyelemzteljük a l. gazdátársakat, hogy a rendezőség csakis az esetben vesz fel a kiállításra árpamintákat, ha azok az általa szétküldött bejelentési ívek kíséretében küldetnek be.

Tervezetet és bejelentési ívet levélbeli megkeresésre az ÖMGÉ. titkári hivatala készségesen küld.

II.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület, ugy is mint a Gazdasági Egyesület Országos Szövetségének központja, a Borsod- és Pozsony vármegyei gáz, egyesületekkel, a miskolczi ipar- és kereskedelmi kamarával és a Magyar Mezőgazdák Szövetkezetével, függetlenül a Budapestben rendezendő sörárpakiállítás és vásártól,

1897. évi augusztus havában Pozsonyban és Miskolcon országos sörárpá-vásárokat rendez.

A vásárok a következő napokon tartanak meg: Pozsonyban, a vármegyei háza nagyeremében, augusztus hó 22-én, d. e. 11 órától, d. u. 2 óráig. Miskolcon a vármegyei háza nagyeremében augusztus hó 30-án d. e. 9 órától, d. u. 1 óráig.

E vásárok valamelyikén résztvenni óhajót eladó, az illető gazdasági egyesület (pozsonyi vagy miskolczi) titkári hivatalába eladó sörárpájából faj és minőségünkint 10 kg. mintát s egyidejű-

leg ugyanazon mintából 4 kgot a Magyar Mezőgazdák Szövetkezetének is tartozik beköldeni. A minták beküldésének határideje a pozsonyi vásárra aug. 5—20, a miskolcziakra aug. hó 10—27.

A vásárok iránt érdeklődőknek részletes tájékoztatást nyújt és bejelentési ívetek küld egy a Pozsonymegyei, mint a Borsod vármegyei gazd. egyeslet titkári hivatala.

A rendező-bizottság.

Főhívás gyümölestermelőinkhez.

A „Magyar Gazdák Vásárcsarnok Ellátó Szövetkezet” a gyümölcsértékesítést keszbe óhajátván venni, azzal az eszmével foglalkozik, hogy Országországban piacot szerezzen a magyar gyümölcsnek. Felhívjuk tehát termelőinket, hogy akiknek eladó gyümölcsük volna, sziveskedjenek azt a fentnevezett szövetkezeteknél (Budapest, Központi-Vásárcsarnok) bejelenteni, hogy a szövetkezet az eladó gyümölcs mennyiségéről eleve tájékozva legyen.

Megjegyzendő, miszerint Országországba szállításra sárga-barecák, sárga- és grög-dímye, alma és körte alkalmas. Minderkek azonban csakis választott, kiváló jó minőségben és gondosan csomagolva küldhetők. E tekintetben készséggel nyújt fölvilágosítást a szövetkezet ügykezelője. A kiknek pedig bogyiművelésük volna eladó, körte, vagy alma, annak értékesítése iránt is a szövetkezet készséggel gondoskodik és annak eladását közvetli.

A gazdákönoságnak érdekelten áll, hogy e tekintetben a szükséges bejelentéseiket minél előbb megtegye a szövetkezet mihezjárása végett.

Forster Géza igazgató.

Abrak-takarmány küldemények kedvezményes szállítása.

A kereskedelmiügyi m. kir. miniszter ut 25918/97 szám alatt kelt magas rendeletével az abrak-takarmány (korpá, olajpogácsa árpadara, kukoricaadara és malomkönkör) küldemények szállítására névze díjkezdmény engedélyezett a gazdáknak, a mely díjkezdmény-

ben gazdasági egyesületek által kiállított igazolványok alapján részeltetnek. A kik tehát egyesületünk tisztelet tagjai közül ily igazolványok mellett való kedvezményes szállításra igényt tartanak, forduljanak a titkári hivatalhoz, minden egyes esetben pontosan feltüntetve a *feladó nevet, címzett nevét és lakohelyét, a feladási állomást, rendeltetési állomást, címzett foglalkozását, az áru nemét és mennyiségét.* A mennyiségre névze megjelözzük, hogy 100 q-nál kevesebb árua igazolvány ki nem állíthatik. A levelezh egy 10 kros bélyeg mellékelendő. Igazgató.

Elhanyagolt kérdés.

A ki a magyar szociális kérdés veletét vizsgálata, kénytelen megkeresni azokat a néposztályokat is, a melyekből a mi szociális-táink előállanak. S midőn az ugynevezett agrár-szociális-műsörel van szó, természetese, hogy elősorban a gazdák amaz osztályának helyzete jut eszünkbe, a melyből leghamarább válnak egyesek proletárokká s legkönyebben csabították át a szociálisítást táborába. S ez az osztály a kisbirtokos osztály.

A nagybirtokos csak meg tud élni a föld jóvedelméből, mert a holdankénti csekélyebb átlagot pótolja nála birtokának kiterjedése, a középbirtokos azonban már a reánehézedő állami és társadalmi terhek alatt összeroskad, és azon az uton van a legigénytelenebb kisbirtokos osztály is, mely pedig nemcsak a nemzet zömét képezi, de a melynek azt a forrást is képeznie kellene, ahonnet a középbirtokos osztály felvidítésére meríteni lehet és a melyből a polgári osztálynak, iparosnak, kereskedőnek kiképződnie kellene. Legkevésbé sem végeztethet térdé meddő munkát *Jeszenszky István* kindiai lelkész, az alföldi szociális kérdés alapos tanulmányozója, a midőn legújában

A cséplési idényre ugy bel- mint külföldi szenekre

igen kedvező ajánlatokkal készséggel szolgál

a MAGYAR MEZŐGAZDÁK SZÖVETKEZETE.

Budapest, V. ker., Alkotmány-utca 31. sz.

„Kiváló sző” cím alatt közzétett munkájában az agrárszociális mozgalmak megakadályozása érdekében a kisgazdák helyzetének javítását sürgeti.

Jeszenszky a teendőket a következőkben fejtí ki:

1. Népkép foglalkozási viszonyait a régebbiekkel összehasonlítva azt kell látnunk, hogy újabb időben oly sok kereseti forrást és foglalkozást hagyott parágon, annyira egyoldalúvá lett a földműveléssel járó melleszkusznok kintmérésében, hogy ezt önközlő számításba kell vennünk, amidőn helyzetét rosszabbodásáról beszélünk.

A mi felkészeink régi díjleveleiben mindig benne szerepel házaspárunkat a házipar egy-egy terméke vagy nyers len, kender, fonál stb.; még, szárnyas, gyertya, a mit minden gazdaszony maga készítette. Hol a ház, ahol ma lyesmit készítenek?

Igaz, sok mindennek utját vagy a gyári termelés, de éppen az a mi bajunk, hogy a gyár csak a földművelő melleszkusznait és keresztet vonta el maga számára, nem egyszerűen a felesleges munkaerőt. A gyárak szerepe, új kereseti ágak támadtak, de a magyar nép maradt a régiekn. Ma is földhöz kötött biz 6; oda költik őt hajalmat, természetét. A földműlti ipar, kereskedelem, idegen erőköt költi le s magyart ott hagyta az éke mellett; nem szivta fel felesleges munkaerőt. Még az iparos, kereskedő is, ha egy kissé jobban megy dolga, már földet bérel, vess és elhanyagolja iparát, üzletét. De mindez inkább csak a föld beteges szereteiből fakad, nem pedig ökök számításból.

Alig érte ez ember, hogy az alföldi nép, mely annyira vágyik a föld után, annak intenzív szeretete mégis oly csekély érzékek bír. Nézd meg a tanyáit. Valóságos pusztaságok. Még a legközönsegebb szerszámját sem termeli környékén. Széles, nagy dűlő, országúti kőpárhuzamos határok. Hajléknak sincs meg csalogató esztóságai, otthonossága.

Nem véletlen dolog, hogy éppen Csongrádvármegye lakossága a legkevésbé kerteszkedő népe az országban. Piaczárk szegények. Nem egy helyen hallottam az alföldi parasztot, mi-

dőn öt pinczi termelésre serkentettem, hát termeljen inkább a földművelő munkának.

Ezt a népet a szükség sem fogja hirtelenlően megváltoztatni. Egy egészen új generációt kell nevelni, más gazdasági nézeteket és ambíciókat. Bármennyire is lelkesülök azokért, a miket kormányunk a nép gyakorlati oktatása érdekében az 1897. tanévől kezdve fokozatosan érdeke akar léptetni, még sem találom elégedőnek azt, amit a közoktatási kormány a gazdasági ismételi iskolákkal tervez.

12—14—15 éves sulmancokkal nem fog boldogulni heti 3—4 órára. A tanyákon szétszórt gyerekek, a kik már 8—10 éves korukól éke és barom utáni szaladgálnak, bajos lesz iskolára bem, úgy mint a helyben lakó iparos és kereskedő inasokat.

De meg a népoktatás gyakorlati gazdasági irányánál is csak egy lehetne meg a kezdő eredménye, ha a nép gyermeke az elemi iskola felsőbb osztályában már bevezetettök a gyakorlati kerteszkedésbe s vele járó melleszkü foglalkozásokba. A nép gyors eredményeket akar, azért nincs türelme évekig várni a megemésített fa gyümölcsére. De ha, ezt a gyermeke kezdi, ha a gyermek az iskolai oktatást már otthon a szülői háznál gyakorlatilag értekesíti, ha ő, mire iskolát végzi, kerteszkedni, a szülői hájlek körül, akkor remélhetjük, hogy a földnek új intenzív kihasználását felöltő korban is praktizálni fogja.

Vannak kerteszkedő tanítók, van sok helyen kiváló szép faiskola, de a nép nem tanul meg még ily helyeken sem kerteszkedni.

Nem, mert a gyakorlatba való átvitellem nem tördött a népoktatás.

Most tarunk fel előlök a mulasztások fenyegető képei. Egy emberöltő mult el, a mióta rendszert népoktatásunkat s ma látjuk, hogy nemcsak abban mulasztottunk, hogy év-örtől-évre felmúltú tanköteleit hagyunk iskolázatlanul, hanem maga a népevelés sem felelt meg a földhöz ragaszdó nép életfeltételeinek.

Szinte sirva látja az ember, hogy ez a nép, tíz hold alföldi földje is koldus-módr el. Gabonát termel csak s bármennyire sikerüljön is ez, mindene rád megy az adóra és a régi tar-

tozására. S a legkevesb véletlen pedig egy egész osztályokra kifosztja mindentől.

Arra nincs kilátás, hogy a népet hirtelenlően megtanítsuk a föld oszkeribb kihasználására, de arról mielőbb kell gondoskodnunk, hogy a földnek nagy terheit, a melyek ma nincsenek arányban jövedelmével képességével, az átmeneti időben valami módon enyhítsük.

2. Bármennyire is érintse egyenesen az adót, mégis az első és nagyfotósabb dolog az, hogy a kisbirtokosok földjét terhelő drága hitelt oldósítsuk meg.

Az a rengeteg apparátus, amelyely a pénzintézetek dolgoznak, az tisztán osztalék-rendszer, amely a pénzt kövölti, annyira megrádjítja a hitelt, hogy az apró kölcsönökre szorult kis birtokosoknál maholnap koldusbotra juttatja.

Az állam 900 frtos tisztviselőkkel milliókat kezellet az adóhivatalkónál s a pénzintézetek, amelyek 1 millió forintnyi kölcsönt közvetítenek, osztalék és kezelés címzón legalább is 50,000 frtal terhelik meg a hitelkereső közbeneget.

12 ezer frt fizetéssel miniszterek egy egész országot elkormányoznak, egy bank igazgatásához már 20—40 ezer frtal fizetett tisztviselők kellnek. És mindenek sula a szegény, megkelett nép villáira nehezedik. Vajon nem országos érdeke-e, hogy a földet terhelő népezmézt hittel mielőbb oldósítsa tegyük? Enyhítsük a drága kölcsönkövetés terkeit.

3. A kisgazda osztály helyzetének javítása érdekében nem hagyhatni szök nélkül a mai földadózási rendszert sem. A 70 es években eszközlött föld és rossz kataszteri felbecslés már arra törekedett, hogy a föld jövedelmét népezmézt földentese s a föld osztályozással meg igazsághozabb tegye az adókövetelt. De vajon az adóárny megdélplátásánál nem vendök-e egyéb körülmények is figyelembe a földmönészen kívül? Nem gyakorle-befolyást a föld jövedelmére maga a birtok nagysága is? Tagadhatatlan, hogy az adózás arányánál tekintetbe kell venni a földbirtok-megosztási viszonyokat is. A kis birtokteket arányban nagyobb adót dolgoznak, mint a nagybirtokos. A 10 holdas épp úgy kényte-

TÁRZA.

A lóhus mint tápszer.

(Múltatny szerkesztő „A lóhus” című, éppen most megjelent műveléből.)

A lóhus a népek élelmiszereiben szerepet játszott a multban a lényeges szerepet játszik a legmiveltebb nemzeteknél a jelenben is, előbb is bizonyosok lehetünk a fölől, hogy a lóhus, mint élelmiszert nem olyan elvetendő, amilyenek sokan vélték s elfogultságukban kapták. Kutynak végrehajtott kísérletek kideríttek, hogy egyenlő mennyiségű és zsírtartalmu szarvasmarha és lóhus a táplálkozásban egyenlő értékű.

Égyi tápszerelőre nézve a lóhus, olcsóbb húsfelelő összehasonlítva, dr. Köny szerint a következő tartalmu:

Fehérjében tehát gazdagabb a lóhus, mint akármelyik az összehasonlításba vettek közül, de zsírban jóval szegényebb. Itt azonban, mint látjuk, félkövér, lilelőleg kövér állatok husa van a nem kövér ló húsával szembe-

állítva s pl. ha a Tormay által közölt erre vonatkozó táblázatot tekintjük, a viszony egészen más és pedig a következő:

húsfele	vis	lényeges anyag	zsír	hamu
		szárazanyagokban		
sertésbús	59.62	17.06	22.43	0.88
őrühs	76.66	19.67	2.82	0.84
borjúhús	74.61	19.05	5.46	1.37
marhahús	72.25	20.91	5.19	1.17
lóhus	74.27	21.71	2.55	1.01

A legkevésbébb tápláléknyagban (lényegvegyületben) tehát tényleg a lóhus a leggazdagabb és zsírtartalmára nézve (ha a ló nincs hizálva) megegyezik az őrühsal, ásányi anyagokban pedig gazdagabb annál is és a sertésbúsnál is, viztartalmában ezen értékekkel anyagban végre tökéletesen hasonlít a drága borjúhúséhoz, s alig különbözik a marhahúsól.

Az a hízalól — s kivált ilyen jól rendezett lovak esetén szóba — zsírtartalmában is legközelebbi akár a marha, akár a borjúhús, az kétséget nem szenvedhetl s így világos, hogy a lóhus vegyi összetételénél fogva — ha a ló különben egészséges és hús megromolva nincs — fogyasztó ember életére és

egészségére teljesen ártalmatlan, annak tápszerül tökéletesen alkalmas.

Más kérdés, hogy a lóhus kinezésénél, szagánál és ízénél fogva ehető-e, a vagy oly undort, utalatót keltő, hogy e miatt fogyasztani alig, vagy éppen nem lehet.

Ha nem tudjuk, hogy szűz meg százezer ember mit is fogyaszt, egy hús; ha nem tudunk, hogy milliók az esteurkokat fogyasztják a bűdös quagull, az izsapszagu halat, a penészes sajtot, a keserű tortát, az édes mézet, a sós heringet, az édes galambhús, osztrigát, nehéz zsírú kaviárt, az undorító békát, csizgát, cserebogarat, macskát, patkányt stb. stb., úgy kételedünk lehetne abban, hogy a lóhus fogyasztása — színenél, szagánál, ízénél fogva — akadályozhat nem útözök; de hát ha a világó uráló megzsokás az emberi dolmok sorbá emelheteti annyit edes és keserű, zold és vörösbűdös és jószagú, izletes és undorító, úgy annyit mindenféle növényt, túséket, bogara lehet-e kételedünk abban, hogy ha már világos sok helyen az emberi élelem sorbá emelte az előlételt levelezése, az elfogultsá lerázása s a megzsokás a lóhus, Magyarorszá népe lesz az, a mely megessze a lakosság kecskehúst, a mesterségesen előlidsított vő húst, a pézmaszagu hivaltus, a nyálkás zonyós, undorító fehér szűni borjúhúst, s bécsi virsliben és nem tudja más tápszerben is a lóhus, tudva nem fogja megenni azt, olcsó pénzért hozzájutván, megzsokja s húsosítottok lét arra, hogy csak szakértőleg né vizságt, egészséges ily húsba jut?

Teljesen ki van zárva annak a lehetősége, hogy különösen a szegényebb soru n

Hús	vis	lényeges anyag	zsír	lényegtelen anyag	hamu	a száraz anyag.	
		szárazanyagokban				lényeges anyag	zsír
lóhusban legkevésbébb	61.39	13.91	0.52	0.00	0.65	8.81	2.02
lóhusban legtöbb	79.90	24.16	10.42	1.00	1.10	15.03	0.51
lóhusban középzsámban	74.27	21.71	2.55	0.46	1.01	13.70	8.46
Kövér tehénhúsban közép.	70.96	19.88	7.70	0.41	1.07	11.30	25.53
félkövér őrühsban közép.	75.99	17.11	5.77	—	1.33	11.45	23.70
kövér sertésbúsban közép.	47.40	14.54	37.34	—	0.72	4.49	70.40

len egy igát tartani, mint a 30 holdas; a 30 holdas épp úgy tart cseleddet, mint az 50 holdas s így az egész bírati megművelésnek terhe 1—1 holdon aránytalanul oszlik meg. A nagyhirtok ezennel a nagyban való termesztés, értékesítés, az idő jobb kihasználásával előnyben van a kisbirtokosok felett.

4. Nem akarok e helyen egy új adózási rendszert kifejteni, de nem győzőm eléggé hangoztatni, hogy sokkalta hosszabb időt kell ahhoz, hogy új népként az oszterbű gazdálkodásra szoktathat, semhogy addig a magas földadót tökélyre jutás veszélye nélkül kibírna.

5. Az egyvalóan gazdálkodás kifolyása az, hogy a kisbirtokos a maga idejét, sem igája munkáját nem tudja eléggé értékesíteni kis földbirtokán. Bértelekhez csak drága pénzen juthat. Ennek egyik oka az, hogy a nép minden vállalkozási hajlama a földre irányul, mindenképp bérletbe és földvásárlásokba fekteti és ők is feleslegesen s ennek következtében mesterségben felveri annak árát. Más ok meg az, hogy a nem háziak kezelt nagy birtokosok bérletadásai sem a községek, sem a magánokos nem veszik figyelembe a kisbirtokos osztályt. Nagy parcellázást vagy gazdálkodást, vagy úzerkedőkné adják ki. Ez utóbbitól aztán a kisgazda drága pénzen kap kis bérleteket.

Igaz, hogy egyes kisgazda nem nyújt annyi biztosítékot, mint a tömegben lévő nagy gazda, de a kis gazdák szövetkezése mégis ugyanazon garanciákat nyújthatnak. A bérletadó persze nem tehet arról, hogy a kis gazdák még eddig nem szövetkeztek, de hogy ez irányban őket fel nem világosították, mutajta a mi közönyösségünket, hogy addig nem teszünk, míg körmünk nem ég.

6. A szövetkezetek által volnának létesítendő a közértek, az is, melyek főképp a kisbirtokos osztályt nyújthatják a gabona-termelés növeléséért. Népként rendelkezni a földet, továbbá létező állami adókat. Megfigyelhetjük, hogy éppen ez időtől hanyatlának a gabona-árak mintegy mesterségesen s a kényszerű eladásal a kisgazda sohasem kap rendes árakat. De ma már a hanyatlásnak egyéb tünetei is mutatkoznak, 20—40 holdas gazdák a tel-

folymán már előre eladják a jövő termés egy részét, természetesen nem folyó áron, hanem jóval alább. Tudok kisüzemeket, a melyeknek egész határa nem több 6—8 ezer holdnál s az 1897. tél folyamán már 6—10 ezer terméket előre eladtak 5 forintjával. Nem gondolja meg a paraszt, hogy csak 6 forintig emelkedő gabonáért mellett is nyárig 40 százaléknak megfelelő pénzt vett fel az 5 forintért elvesztegetett gabonára.

A nép csak zugolódik, de nem látja be, hogy ő maga önként rohan a pusztulás karjajába. A mi hivatásunk, hogy minden lehetőleg meglegyen érdekelj védelmére. De mi tagadhatja, hogy ehhez első sorban öntudatos, sorsa felett gondolkodó népre van szükségünk.

Nem elfojtani, hanem felkeltetni kell a népet az az őszint, mely sorsának javítása czéljából, társulást, szövetkezést utján is törekszik.

7. Főképpen kisüzemekek gazdáira nézve volna ajánlatos a következők:

Községi föltekölés, vagy ha ez nincs, a községi földterület 20 évvel költésére kivételmentesen s ennek jövedelméből fedezhetnék összes községi terheiket. Csupán felesleges munkajegyet értékesítésével vagy terhekől szabadulnának meg.

Huszonöt hold vetőmagját az első évben a közég előlegezi. A szántás, vetés, aratás, behordás, nyomtatás s szarvasmarika igazságos árnyban esztaként meg a kisüzemek lakosai között. Az összes munka négy napot igényel s jövedelme 1000—1200 forint éven.

Átym egy eladósodott községi fölty módon szedett rendbe. Huszonöt hold földnek kollektív kezelésére néhány év alatt középülteket emelt, költségmentéget létesített.

A közéletiügyi minisztérium által terbe vett gazdasági iránt ismétlődő közérközség-ügyi telyek nélkül el sem képzelhető.

Ezenk kiserletek is lehet tenek új termelési eszköz meghonosításával. Sok egyéb mód szolgálhatna meg népként anyagi helyzetének javítására. S nem is kétem, hogy oszkerü vezetés mellett a még javuló ki nem használt földterületek gazdag forrást nyílnának népként meglátására.

de jó husban lévő feljavított, talán hibás, de egészséges ló husról szólok, mikor mindenképp elszé az mondom, hogy az szíre nézve barnavörös, tehát semmivel se kevésbé tisztesztos színi, mint az élénk veresbarna marhasús; a rózsaszíne játszó sertesűs; a veresek fakó s felületén kékes színen fénylő nyulhus; a halvány, gyöngyén veres, vagy kékes-szürke s esetleg fehér borjúhus; a barnavörös hivaltól hús és a veresbarna juh- és kecskehus. Főzve, sütte a lóhus is épp oly mogyorószínt vesz fel, mint akármiyen más hús, s csak ha nyers állapotban levegőn áll, vesz fel aránylag gyorsabban, mint más húsféle, mindinkább sötétedő, egészen fekete-vörösig menő színt, mikor aztán mint az imént említett nyulhus s hús meg van, amely szaga meg nem marhasúsnak is, s egyáltalán a szaga van egy kellemes, mint a bivalyhus pészma, a juhhus fagygyú és kecskehus bakszaga.

Izre nézve a vad-iz, fagygyu-iz, bak-iz semmivel se kívánatosabb, mint a lóhusnak éssével, a galamb és kacsa húsra emlékeztető s meggyőzőleg bizonyítja, hogy a marhasúsnak is, s ezt csak nem lehet hátrányul be tudni, mikor világos, hogy kellő szózással és alkalmas elkészítéssel a megszűntethető.

Kétségtelenül izlés dolga, a husszirkó közül a keményebű fagygyu, marhaszirt, melyek

De ehhez nemcsak idő, hanem áldozatok is kellene. Nagyobb szabású reformok a népoktatás terén is. Én csak az újabb generációkól várom anyagi és közművelődési viszonyaink fellendülését s épp azért az átmeneti időben, mielőtt egy új nemzedék felvehetnének, a mostanin más eszközökkel kell segítenünk.

NÖVÉNYTERMELEÉS.

Rovatvezető: Kerpely Kálmán.

Thomassalak mltvágyázási kísérletek végrehajtására.

Az Orsz. m. kir. növénytermelési kísérleti állomás összehasonlító kísérletek alapján megakarja állapítani azt, hogy hazánkban hol és mily viszonyok között helyénvaló öszi vetemények alá a Thomassalak alkalmazása. A kísérlethez az állomás 4 mmasza Thomassalakot küldt, amely meg e hó folyamán elhíntető azon tábla, mely 2 magyar hold nagyságu parcellára, a hóví évről évről szén buza vetővetetik. A Thomassalak elsősorban a kísérleti parcella ugyanolyan elbándásban részeseztető, mint a tábla többi része. A parcella termése külön aratóadó és csepeledő, az összehasonlítás meglejése czéljából aratóadó előtt a mltvágyázott parcella szomszédoságban lementendő ugyanacsak 2 m. hold, melyet szintén külön kell aratni és csepelel. A kísérlet eredménye az állomás által e czéla küldendő rovatos nével vezetendő be, s a azt minden felhavis nélkül az állomásnak M.Óvárra küldendő.

A 4 mmasza Thomassalakot ingyen bocsátja a kísérletre vállalkozó gazdák rendelkezésére, ék csupán a szállítási költséget tartoznak viselni Budapestnél vagy Magyar-Óvárról birtokuk.

Akik tehát a szóbanforgó kísérlet végzésére vállalkoznak, ezen szándékukat sziveskedjenek a kísérleti állomásnál M.Óvárról bejelenteni a lakhely, utelő posta és csatló állomás

esetleg fehér színek, esetleg sárgák. Jobban szeretni a lószírnak, mely mindég sárga és big, a liba és kácsa, meg a hal szírára emlékeztető egye bizonyos, az t. i., hogy a lószír, mint, zsír ép oly tápláló, mint a többi zsír, és az egészségre teljesen ártalmatlan; feljavított lónál több is, keményebb is, fehérebb is, mint sovány állatok, a kinek ez a zsír meg kell, könnyen megfoszthatja attól a húst, mert az az izomatot csak kürfüzési, át nem szóvi, s pótolhatja sertés-zsírral, vagy ha letszik, akár fagygyuval is.

Eppen mert lóhus zírakkal átszőve nines, felhantorgatók ló, hogy nem elég „szaflos”.

Hát hiszen a nyulhus, őzhus, szarvashus, juhhus is „szaraz” nem „szafig”, de szalonával való megtűzdeléssel vagy másképpen a főzés, párolás, sütés, pörkölés mesterséggel azza tehát, s.

Felnyantorgatók még róla, hogy különben se elég porhanyó, hanem nehezen rágható, holott e tulajdonsága a lóhusnak csak akkor fog meg fenn, amikor más állatok husában is fenforog, t. i. ha öreg, munkában lezarató és kelloképpen fel nem javított, meg nem hiszlett a vágo állat.

Azán különben is százezerrel eszték meg alkalmas módon elkészítve az öreg, rágós” husu trükmök, kakasoknak, bivalyoknak, bikáknak stb., miért ne ehothnék meg hát az esetleg rágós lóhus is!

S ha megothetik mi szepnényben sorsu polgárok, mért ne egye meg, ha kedve tartja, a mesterségesen elbűdösített nyul, óz, szarvas, zerge, vadászno hús mellett az azokhoz leg-hasonlóbb lóhusat akár frisseben elkészítve, akár

Mint az elősolt vadászterületeiből s szakmányainak fajaiból látjuk, a deres denéver első sorban a kőzsegekben s a nagyobb melegek mellett, vagy azok közelében főleg gyömlöcsés- és konyhakertekre és szántóföldtáblákra hasznos; ezeken túl a mezőgazdára még ott, a hol a kőzsegek s nagyobb majorokból megszakítás nélküli fasorok indulnak ki s nyulain el a gazdasági táblák közé, mert ezek kivételül éjjelző helyeitől fő messzire, a hol a fasorok mentén összefogott rovarkok nagy részével nagy károkat menti meg a szántóföldek termékeit.

Az erdőszéle s fajaik alig van jelentősége.

2. A koránrópkódó denéver. (Vesperugo noctula) (91. ábra) szintén a legnagyobb denévernek egyike. Tetszőlegesen egyzinti vörösbarna, repülőhártája fekete. Szárnya aranylag igen karcsu, ennek következtében rendkívül gyorsan repül; repülését a hirtelen kanyarodások jellemzik. Esténként korán, rendszerint már napnyugta előtt megjelenik s meglehetősen magasságon, a fészék társaságban röpködik. A kellemetlen időjárás, nemkülönben a téli hideg iránt is kevésbé érzékeny. Tetszőlegesen korán kirepül s egybe téli időjárás mellett nincs megdermedve. Így az imént lefolyt telet is a keszthelyi tempiori tornyában heteken át élénken cincogtat, sőt egyike holdvilágos estén a torony körül egy repülni is látam.

Főképpen a korosabb erdőkben tartozdik, de erőseleken, erdei vágásokban, fasorok mentén, sőt a kőzsegekben is. Téli tartózkodás a nyári éjjelzőkhez foginkább a nagyobb fák oldalán s kevésbé az épületek, ami különben tartózkodó területeinek felsorolásából is következik.

Rendszerint a fák koronája fölött csapong s ott fogdossa össze a nagyobb testű bogarak s éjjei pillékből álló rovartáplálékát, melyekből vagy testének fogva szerzett sokat elfogyaszt. 25-30 méter magasra mint a gyomorviszágatok tanúsítják — meg se kottyan neki. Ungancsak a gyomortartalom el denéver-fajt, mint az erdőre oly annyira kárteknő gyöngyölcsona (*Tortrix viridana*) és a buscus pillé (*Cuehocampa processiona*) nagymérvű pusztítóit tüntette föl.

Ez a denéver első sorban tehát az erdőszéle hasznos, s nagy testű és falánkagóbb fát fogva, valamennyi denéverünk között talán a leghasznosabb.

Ez a faj sok erdőt, amilyen nem talál tőli szállás alkalmas odvas fák, ősszel odahagy, ahonnan kisebb-nagyobb szétzúrt csapattokban, a nyílt mezők fölött vadászgatja, alkalmasabb tőli tartózkodó — tapasztalt szerint földi vagy delnyugati irány felé — valóságos költözék. Ez az ősz költözése az, amely a mezőgazdára is bír némi jelentőséggel, mert ilyenkor a teljesen fátlan mezők fölött is vadászgat. Ősz költözése alatt a nagyobb víz-tükrök fölött is épp egy csapong láthatóknak után, mint a nyílt mezők fölött.

LEVÉLSZEKRÉNY.

Kérdések.

321. sz. kérdés. Szőlőmben, melyet máj 20-ika elött régáléző-szóda keverékek permezem a szőlőbőrtök virágjaitak hullatják. Idecsatorva küldök néhány firtót és levelet, kérem megállapítani a baj okát.

Lőnczi.

K. I.

322. sz. kérdés. Kérem az idemlékelt növényt meghatározni. E növény száriott állapotban meggyujva s patkánylyukba dugva egy tenésztőlalót a patkányokat teljesen kiertotta. Tan mérgező halála van füstjének?

O-Dulmand.

H. P.

323. sz. kérdés. Kérem nézetülket nyilvántani aziránt, vajjon a mult ősszel csává-

zott buza megtartja-e csirázóképességet a jövő őszig?

B. Illye.

H. M.

324. sz. kérdés. Marhatrágyával erősen trágyázott földben a kalereb, karfiol és káposzta eleinte bújón né, de aztán elhervad: kihuzva a növényeket a földből, gyökereiken olykor 15—20 gumó találni, mi lehet a baj oka s hogy lehet rajta segíteni?

K. Z.

325. sz. kérdés. Kérem a beküldött 2 db szőlőhajtásrésztelen mutatózó betegséget meghatározni.

Ér-Semjén.

F. A.

Feleletek.

Virágját hullató szőlő. (Felelet a 321. sz. kérdésre.) A beküldött szőlőlevelet a peronosporabetegeggel által erősen meg vannak támadva s a virágokon is lehetett a peronosporos gomba kondiumait (nyári szaporodó testecskéit) konstátálni, s így bizonyos, hogy a peronosporos betegség közvetlenül a firtókat is megtámadja s ez okozza a virághullást, habár nem lehetetlen, hogy ehhez egy ok is, pl. a tökek gyengesége hozzájárul. #

Patkányirtó növény. (Felelet a 322. sz. kérdésre.) A küldött növény egy nagyon közönséges gomba, neve: *olasz kigyószisz*, *Echium italicum* L. növény maga nem mérges, hogy füstjének nincs-e mérgező hatása, azt nem tudom. De nem lehetetlen, hogy felhózt esetében a patkányok nem irtatták ki, hanem a füst egyszerűen egyelőre elzotte őket, a mit talán megtett volna egyeb növénynek a füstje is.

Mivel a beküldött csupán egy kis színet vesztett virágját küldött be, ez alkalommal nem mulasztajuk el felmenteni, hogy a növény biztos meghatározásának szükséges, ha ként a beküldendő növények egészen (ha nem is gyökeröstől, hanem teljes levélzettel és virágzattal) és lehetőleg friss állapotban — nedves moha közé pakolva — küldésnek be. Ellenkező esetben a meghatározás — hacsak nem valami közönséges növényről van szó — sok munkát ad, vagy esetleg nem is lehet. #

Csávázott buza csirázóképessége. (Felelet a 323. sz. kérdésre.) Ha a mult ősszel csávázott buza a csávázás után jól leszártított s száraz helyre tételeit el, úgy azok a szemek, amelyek már a csávázás alatt el nem vesztették csirázóképességüket, semmi káros változson sem fognak az eltartás alatt állmenni. Teljes bizonyossággal azonban jó lesz elszártatási próbát tenni, a mi nagyon egyszerű. 2 nagyobb virágcserepéljába tessék tiszta homokot — ha ez nem volna, egyébe földet — tenni, ezt mérsékeltlen megnedvesíteni s mindegyikbe 50—50 buzaszemet eldugdosni s azután a cserepek sződes, szőbába, vagy egyéb helyiségbe elhelyezni. A buzmagvak néhány nap mulva csirázni fognak, csak arra kell ügyelni, hogy a cserepélj helyezett föld ki ne száradjon. 10—12 nap mulva összehajoljaja, hogy a két cserepéljben összesen hány szem csirázott ki s a szám megadja a csirázóképességet %-ban. A vetésnél a szőlőben tekintettel kell lenni a szőlőre is, a hány százaléknyi mag elvesztette csirázóképességét, annyi százalékkal több vetőmag veendő a vetéshez. Megjegyzem, hogy a nem csávázott buza magjának csirázóképessége átlag 95% szokott lenni. Habár a csirázóképesség nem nagy fáradsággal jár egyszerű művelet, azonban ha ez nem állarná maga végzésére, tessék bármely állami vetőmagvizsgáló állomáshoz (vetőmagvizsgáló állomások vannak Bpsten, Magyar-Óváron, Keszthelyen, Debreczenben, Kolozs-Monostoron és Kassán) fordulni, ott a beküldendő buza csirázóképességét díjtalanul pontosan fogják megállapítani. #

Beteg káposztafélék. (Felelet a 324. sz. kérdésre.) A beküldött növények teljesen elrot-

hadt, undorítólag bűzös állapotban érkeztek meg, úgy, hogy azokat tisztes vizsgálás alá nem lehetett. A gyökereken látható gumókiből tölve valószínű, hogy a betegséget a *Plasmoidiophora Brassicae* Wor. nevű nyálkagomba okozza. Ellene más nem ajánható, mint a beteg növények kiszédesése (gyökérestől) és elgáztosítása s azonkívül tanácsos a megtámadott növények néhány évre felhagyni a káposzták termesztésével, vagy pedig az ágyakat minden rigóizón s égettel messzél behtetni, mielőtt azok újra káposztafélék termesztésére használtatnának.

Megjegyzem, hogy a káposztafélék gyökerezen gumókat két, a gyökereken előrvan álléjazja is szokott okozni; az egyik egy rórnány bogár, a *Ceutorhynchus assimilis* Payk., a másik a káposztalegy *Anthomyia Brassicae* Bouché. Ha ezek okozták a kárt, úgy a felvagdalt gumókban, vagy az illétó rovar álléjazt, vagy az álléjazt rájási állat okozott menekete könnyen meg lehet látni. #

Beteg szőlőhajtások. (Felelet a 325. sz. kérdésre.) A hajtások egészen elpendszede érkeztek meg, vizsgálata alkalmatlan állapotban. Egyes, némileg kivétel föltök jégvérvise vagy a fölton antraknózisra engednek következtetni. Ha jég nem volt, úgy valószínűleg a fölton antraknózisban van dolgunk, melynek konstátálhatára tessék új anyagot gondosan elemolgozni (a hajtások tördel vedres mohlával vagy látospapírral körülcavarja) skatulyában postára adni. Velőpárlisba meg növényleveleket nem tanácsos csomagolni, annál kevésbé nedvesen szedték hajtásokat. #

Budapesti gyapjuankézi.

Az eddigi tapasztalatok szerint az aukciók utolsó napján a hangulat mindig kívánai váltogend, okai közelebből. Rendszerint már csak kisebb vagy üzerek által észleveszárított tételék kerülnek ilyenkor alapszám alá. Aztán, a tételék komolyabban verő szándéka van még akkor is, ha az első napon bizonyos tartózkodás tanúsít a második rendszerint két kézzel kapkod az áru után, melyely készletet kiegyesztieni reméli s így az utolsó napon csak nagyon biztató vételek vagy neki, ha addig ki nem fog az aprópénzből. A pénzügyi különben akar az első helyen a felsorolhatók volna, mert főleg annak vagyok hajlandó tulajdonítani, hogy az a két nagy tétel, mely bármely nagy aukciónak is diszere válhatott volna — értam a 436 Wodianer Albert gyomai uradalmának 436 szákos és Csekonics Endre szombolyai uradalmának 123 szákos tételét el nem kétt.

Ezen tapasztalat után talán azt lehetne ajánlani, hogy az utolsó két nap az ily megítélésnek 100 bábó alkáltekeré szösszának, mi, mert úgy látszik gyárosainkra nézve is — legalább részben — áll, hogy mit ér, ha egy hordó méz ára volna csak egy denar ha az ilyes.

Az eredményt, hogy a harmadiki napon (jul. 9.) 4991 szákos bábó csak 1648 kétt el, közelebbőltek nem találhatjuk az ily megítélésnek 100 bábó alkáltekeré szösszának, mi, mert úgy látszik gyárosainkra nézve is — legalább részben — áll, hogy mit ér, ha egy hordó méz ára volna csak egy denar ha az ilyes.

Az eredményt, hogy a harmadiki napon (jul. 9.) 4991 szákos bábó csak 1648 kétt el, közelebbőltek nem találhatjuk az ily megítélésnek 100 bábó alkáltekeré szösszának, mi, mert úgy látszik gyárosainkra nézve is — legalább részben — áll, hogy mit ér, ha egy hordó méz ára volna csak egy denar ha az ilyes.

148 forintjával szerez meg, míg Altschul a

35 szak felső-somlyói gyapjúért éppen 158 forintot fizetett.

Jó vásárt csinált továbbá a Bartos Gábor jákó-hódosi 19 szak finom merinó gyapjával, melyért első száza 140 forintot kínáltak, míg végül erős küzdelem után Altschnig kezén maradt 197 forinttal. Végül a Popper Ernő és Henrik Pál gazdaságának 21 szak finom merinó gyapja is igen kedvező árban cserélt gazdát. Elsőben 180 forintot kínáltak érte, míg végül is 265 forintot Herrmann kezén maradt.

Ezen napon az említettekön kívül vásároltak még a zoológiai intézet: Quittner, Kurtz, Gutmann és Wahl, Wehringhs-fő és Czirnák; a bársonyosok közül: Elias, Gonda, Reimer, Wertheimer stb.

Nagyobb mennyiségű fésűsgyapjút 110—115 forintig vásárolt Quittner.

Gróf Zichy Nep. János vrszálói uradalmának posztgyapjára 280 forintot egy szintén Somogyból inkognitó utasok nagyobb tétel 270 forintot kell el, behizonyítva az egyszer, hogy a jó gyapjúnak sem kell csúszni, holott rendszerint nem azt tapasztaljuk, hogy a kereskedők a gyapjúzetében nem ritkán a nevet felelt meg.

A szírban nyírt gyapjuk, mint ezt az előzmények után mást nem is várhatunk, ismét nagyon el voltak hanyagolva.

A gödöllői koronauradalom gyapjai közül csak a mácsai kell 45 forintnyál, a minőségese jobb likamajói és kerepesi gyapjuk q-jéért csak 40 forintot kínaltatván, ezek aztán vissza is vonattak.

A debriçi kis tétel zsiros finom posztó-gyapjára 56 forintot fizetett Póllák; a bujái zsiros szövetgyapjúért 46—49 forintot keltek, közülük RF Péjacevich Péter rumai uradalmának 85 zsákja.

Nem lehet tagadni, hogy a gyapjaukcerziók intézménye megfontolásnak már mostanság is van némi kedvező hatálya egy a tenyésztési és formálási viszonyokra, valamint az árkalkulásra. Igen jó iskolát képezhetnek a tenyésztőre nézve, ha ezek nem bíznák csak a kereskedőkre, hogy azok a raktrákban bön-gészenek a gyapjak közt.

De még azt sem hallottam, hogy valamely gazdasági tanintézet a tanítványait küldte ki, hogy a raktrákban időnként összehalmozott gyapjakat rendeztes megtéintés tárgyául tegyék! Sok gazdának van még most is, ki valami közfoglalomban levő, bár helytelen nézet farkába kapaszokva tartja és tenyésztési bírkájt, kezeléi gyapját oly módon mint azt nem kellene tenni, holott árnyalg kevesé fáradságos, de siker érthető, mitől ma még általánosan sem mer. Egy kis ismétlés, a hulladékoknak gondos választása stb. nem is említve a külön mosást és száraz állapotban való szákolást, ma már biztosan megozsa a maga gyümölcsét. A jól tenyésztést és kezeléi gyapja tulajdonosai majdnem kivétel nélkül megélethet elégségre az utóbb érte eredményekéül. De azok, kik oly nevelés gyapját kűldnek, hogy szintén csavarni leheteti volna belőle a vizet, vagy kik olyan festékekkel jelzik a juhokat s ezzel a legesetelenebbül csökkentik gyapjuk értékét, szokatik legheangsabban jajaikat a felett, hogy a gyapjútérves sem hozta meg a várt árakat s azzal akaratlanul is egy követé jenek az azok, kik a kéknek ma már nem „szabad tőbbé” a gyapjútérves és elhagyott gyapjukat, hanem még egyre azt akarnak demonstrálni, hogy szebb és jobb volt, tehát „legyen egy, mint régen volt” mikor nem a konjunktúra, hanem egy szűkörrő érdekeszövetekkel díktálta nálunk a gyapjútárakat. R.

VEGYESEK.

Mai szármunk tartalma: Oldal
Országos sórápvasunk. — Felhívás gyümölcs-
vetőrejelzésre. Abraklakarmánykülömbözés
kedvezményes állítása. 1005
Ehanyagolt kérdés. 1006
Közposztok. 1010
Tárca. A hóhas mit tápszer. *Monostori Kiváló*. 1008

Növénytermelés.

Felhívás Thomassal műtrágyázási kísérletek
végrejelzésre. *Cserháti Sónor*. 1007
Közposztok. 1008

Állattenyésztés.

Tápanyag élelmet szerinti és körülményekhez al-
kalmasított etetés. *Kuzmó István*. 1008

Gazdasági állapot.

A demeretz gazdasági fontosságáról. 1009

Levélcserekeny. 1010

Vegyesek. 1011

Kereskedelmi híradás. 1012

Értesítések. 1012

Trigály. — Szesszület. — A központi vásárcsarnok
árgyűzése a nyárgan (en gros) eladott díleim-
késztéséről. Budapesti híradások. Budapesti
gazdasági és tenyészmarhavásár. — Budapesti
vásárcsarnok. — Budapesti sóváros. — Kö-
hársyai sertésvásár. — Budapesti szürkemar-
vásár. — Ingatlanok árverése (20000 Ft be-
értékelés felül). 1013

Meghívások. A földművelésügyi m. kir. minis-
ter, *Plescher Antal* monostori lakost, *Krassó-Szőrény*
vármegye bégi járásra nézve, *Bodaj Deszö* bódai
lakost, *Yenapácz vármegye dévcséri járásra* nézve,
Beregszai János tréncsényi lakost, *Trencsén vármegye*
Tardányi János tréncsényi lakost, *Torda-Aranyos*
vármegye tordai járásra nézve, az állandó gazdasági
tudósító tiszti bizt. meg.

Magyarországon. A földművelésügyi minis-
teriumhoz beérkezett hivatalos jelentések
alapján általán közöljük az európai fő gabona-
termelő államok terméskültségeit. E jelentések
négyfelét a körülmény, hogy épp a legna-
gyobb európai exportállamokban, nevezetesen
Országoszágon és Romániában legrosszabb a
termés. Ha még hozzávesszük ehhez, hogy az
amerikai jelentések is kedvezőtlenek, valamint
általán a gabonakereslet ugyazóval világszerte
elfogyott, úgy kitűnik, hogy az utóbbi
időben képződött magas buzaár teljesen jogsu-
l a viszonyokban gyökerezik és ennélfogva
kiállításunk lehet arra, hogy a buza magasabb
ára állandó maradj. A jelentések a következők:

Bulgária. A ruszcsuki konzul jelentése szerint
junius első felében is kedvezőtlen esős időjárás
uralkodott, amely a vetések elcsúszását és
káros hatást gyakorolt. Legtöbbet szenvedett
a gabonaféléken kívül a búrgonya és répá.

A meg nem dől és jól fejlődött gabonafélék
kiegélítő termést ígérnek, ellenben a dűltbuzza,
rozsa, árpa és zab alig közepes hozammal fog
fizetni. Kukorica egy haladsi s általában véve
gyengén áll. A gabonakereslet teljesen elfogy-
zott, a widdini konzul jelentése szerint a ter-
méskültségek meglehetősek. Az árvizotok
károk miatt azonban a takarmánytermés nagy
esetűnké, mert az árpat arányt. **Franciaország.**
A párisi konzul jelentése szerint a ter-
méskültségek általában kielegők, habár a ter-
méseredmények a mult évtől jóval kevesebbet
maradtak. A legújabb esetben 105 millió
hektoliter buzaár lehet remélni összes eredmény-
képp. A cetei konzul jelentése szerint a ga-
bona főképp Dél-Franciaországban rohamosan
érik. Előrelátóhatólag nem lesz kielegőli a buza-
termés, mert a buzaáhiányt ez idő szerint is
15—20 millió hektoliterre becsülik. Ezt a
hiányt a külföldi helyettesítés fedezni fogja,
és kielegőlet foglyán vannak. A rozsa hasonlóan
a buzaéhoz, a mult évinél jóval kisebb termést
ígér. A bordeauxi konzul jelentése szerint a
még időjárás lényegesen hozzájárult a gabo-
natermék megéreleéséhez. Az eredmények a

mult évinél kisebbek lesznek. A gabonakereslet
közé minimuma csökkentek. **Nagy-Británia.**
A liverpooli főkonzul jelentése szerint a ter-
méskültségek nem romlottak, sőt a négy hét
előtti állapotához képest kissé javultak is. A

várható terméseredmény közepesnek fog meg-
jelenni. Kiszélelet általában nagy a meg-
pantak. **Németország.** A lipseiei konzul jelentése
szerint a buza igen szép és ideo, rozsa nagyon
jól áll, kedvezően virágozik. Árpa kielegőit,
ugyszintén a zab is; habár ebben a fergek
kárt okoztak. Kapás növények néhol kielegőit,
mátsut azonban alig közepesek. A karlsruhei
konzul jelentése szerint a soványított mező-
nyalában jók a terméskültségek. A köingsberg
konzul jelentése szerint a vetések jól gyara-
podnak; az utóbbi esőzések kedvezően hatotak
reduk. Takarmányból elegendő mennyiség
termett a minőség is jó. A frankfurti konzul
jelentése szerint a komlóterméskültségek ked-
vezőtlenek. A kiell konzul jelentése szerint a
terméskültségek kissé csökkentek. Várható
termés közepesül.

Olaszország. A firenzei
konzul jelentése szerint a gabona is jól meg-
érelődött. Viharok és esőzések itt jelentékeny
károkat okoztak. Az aratás megindult s a vár-
ható terméseredmények hasonlóképpen a
közé; mindazonáltal a bevittli szükséglet ezután
is 10 millió köbölre fog megmaradni. Ammi
konzul jelentése szerint több kerülésben
nagy jóságosútsék és viharok jelentékeny káro-
kat okoztak; mindazonáltal a folyamatosan
levő aratás eredménye közepes, minőségileg a
termés jó. A veneziei főkonzul jelentése se-
rint az aratás folyik, a várható termés gyenge
képpen. A kukorica virágzó állapotban. A wien-
i konzul jelentése szerint a terméskültségek
egyes kerülésben igen kedvezőtlenek és ta-
valynál. A palermói konzul jelentése szerint
a gabonaterméskültségek eléggé kedvezők.

Országoszágon. A szent-pétervári főkonzul jeli,
hogy az orosz földművelésügyi miniszter leg-
utóbb közölte a jelentése szerint az őszii gabo-
natermék három negy részében a termés a
minden délnél magas, mint az előző évben.
A déli és délkeleti Országoszágon az
őszii gabona 30—50 százalékal, — mivel a
vetések jó rosszul állottak, hogy termést nem
adtak volna — készültölk. Az ismaeli konzul
jelentése szerint, kerülésében a gabonatermék
jó gyarapodnak. A libai konzul jelentése
szerint a terméskültségek változatlanul ked-
vezőtlenek; a hószig jelentékeny kárt okozott. **Románia.**
A turn-szeverini konzul jelentése szerint
a terméskültségek nagyon kedvezőtlenek, külö-
nösen buzaaból s részben a többi terményekből
is, amelyek alig gyenge közepes termést ígér-
nek. Az árpa nemcsak a Duna mentén, hanem
a folyók és patak mentén is megmaradt, nagy
károkat okozott, a kukorica is gyengén áll.

Szerbia. A belgrádi konzul jeli, hogy az
időjárás különösen junius második felében na-
gyon kedvezőtlen volt s ennek következtében
a terméskültségek erősen csökkentek; néhol
egészen tökéremlen, nemcsak a gabonatermés,
hanem általában véve mindenfajta növény és
takarmány. Az őszii buza értéke — amely
különböző is kisebb volt, mint az előző évben,
az idén alig közepes termést fog adni. A travasi
vetésekben is sok a kár; még talán a zab
legjobban tartotta fenn magát, ámbar ez sem
kielégelt. Takarmányból szintén nagyon sok
tönkre ment azokon a részekben is, ahol a
termés legelősebb volt.

Havasi legelő. hasznosítása. Magyar-
ország nagy kiterjedésű és kitűnő minőségű
havasi és előhavas legelőkkéi bír, melyek leg-
nagyobb része ma teljesen kihaszánlatlanul áll,
mert ha leszmájukat az erdélyi előhavas cse-
lély juhtenyésztést, alig van egy-két állat,
melyet kitűnő havasi legelőkkéi használnak
táplál. A *Közlelet* használatánál jobban szin-
getjük már éppen az illető vidékek gazdasági
érdekeiben és általában a magyar szarvasmar-
tenyésztés emelésé érdekében a havasi legelő
jobb kihasználásának elősegítését, sőt az ÖMGÉ.
évenként tartott „főadásának keretében az

A „HUNGARIA“

MŰTRÁGYA, KÉNSAV és VEGLI IPAR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

ajánl:

SUPERFOSZFÁTOT, CHILISALÉTROMOT

és minden más műtrágyaféléket, legújtanósbán áron és elismert kitéző minőségben.

Központi Igazgatóság:

BUDAPEST,

V. Váci-körút 21. szám.

Herényi Gotthard Sándor

és

Rovara Frigyes

mávt ériekölöknek ingyen és bérmentve küldik meg.

MEISSNER és DIETLEIN

BURRELL gőzeke raktára

vezér képviseletésége

most **Csomóri-ut 10. szám a.**

a központi pályaudvar átkellenében.

BURRELL-féle gépek

a legmunkaképesebbek

HIRDETÉSEK

felvételtnek a hirdőhivatalban
BUDAPEST,
ÜTÁI-UT 25-ÉK. SZÁM.

UMRATH és TÁRSA

mezőgazdasági gépgyárosok,

BUDAPESTEN.

V., Váci-körút 60. szám.

Kedvező árak és fizetési feltételek mellett szállítanak kitézőn működő és több fontos újítással bíró

gőzcseplőkészleteket

valamint kazalozókat

minden nagyságban a legmesszebbmenő jótállás mellett.

Úgyanott **egyetemes és többvassú ekék, boronák, hengerek, traktorok, vetőgépek, kaszaló- és aratógépek, lőgeréblyék, járgányos cséplőkészletek, rosták stb.** rendkívül nagy választékban, a legjobb szerkezetben olcsó árakon beszerzettek.

KÉPES ARAJECZYK ÖSSZES GAZDASÁGI CÉPEKRŐL KIVANATRA INGYEN ÉS BÉRMENTVE KÜLDETIK.

Országos Magyar Kolesönös Biztosító Szövetkezet.

BUDAPESTEN, VIII., József-körút 8.

Alak: **TELEKI GÖSS gróf.** Alak: **CSAVOSSY BÉLA.**

IGAZGATÓSI TAGOK:
ANDRÁSHY GÖSS gróf, BUJANOVICZ SÁNDOR, DEBESNYEVI ARISTID, KORHÁZI BÉLA,
PECHY TAMÁS, PÜSPÖK ERIL, HUBINÉK EYLA, SZENTKIRÁLYI KÁLMÁN, SZILÁSSY
ZOLTÁN, SZÖNTI ESZTERÖS, TELEKI SÁNDOR gróf.
Vezetékgazd: **ISSZÖS VÉZ Zoltán**.

Az Országos Magyar Kolesönös Biztosító Szövetkezet a gazdaságosság általános elismerése szerint híven megfelel hivatásának: folyton fejleszti a reformokat, melyeket a gazdaságosság évek óta sürgetett és a károsnak gyors és méltó módon megvalósításával a főek teljes megelégedését vívta ki magának, az

épület és átalány (pauschal) biztosításnál

rendkívül méréskelt díjaival telem megtakarítást tesz lehetővé; a szövetkezet pusztán csak a díjakat zámlája fel a megfelelő kincstári bőllyeggel; minden más illeték kizárásával.

A takarmányt és számaléseséget

tűzkár ellen a szövetkezet

tetemesen olcsóbban

biztosítja, mint a hazánkban működő bármely más biztosító intézet.

Gazdasági egyesületi tagok — tekintet nélkül a biztosított érték nagyságára — a fizetési díj 5% díjengedélyben részesülnek.

Kiszárlók, ha hosszú egyezsere, egy csoportban, de külön-külön ajánlati terményeket biztosítják, 10% engedélyben részesülnek.

A díjak fizetését a felek kivételével a vállalat ellenében szeptember elejéig határozzák.

Többször felvilágosítottan szolgál az igazgatóság Budapestben, (József-körút 8. sz.) és a vidéken létesített ügyosztók.

VÉD. JEGY.

A zalathnai kénkovand ipar r. t.

BRASSÓI

kénsav- és műtrágya-gyára

ajánlja legjobb minőségű mindennemő

MŰTRÁGYÁIT

a t. cz. gazdaságosság b. ügyelmébe.

Árajanlatokkal készséggel szolgál a

Központi iroda, Budapest, IV., Bécsi-utca 5.

Közvetlen Amerikából

importált,

most megérkezett

Poland china

tenyésztések pedigrével.

PICK OSWALD

VIII., Külső Kerepesi-út 1. sz.

KÖSZÉN

Tokodi, Dorogi és Ebszöny- annavölgyi szén,
Osztrai gyári, dió-, koczka és darabos,
2-szer mosott osztrai Henrikaknai kovácsszén, porosz, szalonszén,
coaks, szobafűtésre és épületek szárítására,

összes gazdasági ipari és házi czélokra

legkitűnőbb minőségben legjutányosabban kapható

BADNAY KÁROLY

köszén-nagykereskedőnél,
Budapest, Arany János-utca 34. sz.

A cs. és kir. szab. Hitelintézet köszén-osztályának vezérképviselte.

STAHEL és LENNER
TRIEURGYÁR Budapest, V. ker.,
Katalin József-utca 8.

Ajánlunk
trieurjainkat
minden gabona
tisztítására.
5 kő nyereszer-
mény beküldése
mellett speciális
trieurt
Késszállók.

Lekopott trieurköpenyt gyorsan és olcsón újjal fel-
cserélünk. Kivánatra képes árjegyzekkel szolgálunk
bérmentve. Jutalék mellett szőlő elárusítók megbí-
zást nyerbételek. 4089

Kéveköto fonalat gyorskötéshez

Jutafonaltól fa-záró készülékkel, (osztrák magyar
monarchia és Németországban szabadalmazott) egy-
szintre mindenféle kötéstartó zsilált a becső gőz-kötél gyár

LUDVIG MACHOFSKY WIEN, I, Operngasse 4.

DRESSLER KÁROLY
a. é. kir. mah. post. egyenl. ny. és f. osztd. 67
Budapest, VI., Váci-körút 59.

A legújabbat építésk.
Alkotta sokféle gyártmányt, melyekből kiváló minősé-
gű gépeket készített, melyek az az ország gazdasági
fejlesztésének legfontosabb eszközei.
Külföldön is nagy sikert ért el.
László Henrik mánheimi esztétó,
nagy díjazott tervezője a Budapesti gép-
gősműhely és gőzcséplőgépekben (szőlőkész-
ítőkészítők) és a szőlőművelésben.
Ezen gépekkel mindenféle szőlőműveléshez és
szőlőszarvák tisztításához és szőlő-
szarvák tisztításához is alkalmasak. A gépek
nagy méretű és az az ország gazdasági fejlesztésé-
nek legfontosabb eszközei. Kétféle gépet
készített, melyekből a szőlőkész-
ítőkészítők.

SZIVATTYUK

minden neme, házi, nyilvános, mezőgazda-
sági és iparcélokra.
BOWER-BARFF-féle szabadalmazott inoxidálás
módszer szerint **inoxidált szivattyúk** rozsdá
ellen védve.

Árjegyzékek
ingyen és bérmentve.
1808

W. GARVENS, Wien, L. Wallfchgasse 14. sz.,
Schwarzenbergstrasse 6.

MÉRLEGEK

legújabb inventált rendszerű tízedes, száza-
dos és kétszázados mérleg, az ország gazdasági
fejlesztésének legfontosabb eszközei, a mezőgazda-
sági, költékezői, gyári, mezőgazdasági és ipari célokra.
Embermérleg, mérleg házi használatra, barmmérleg,
Cs. Kommandi-társaság szivattyú- és mérleggyártára.

BARANYAY I.

turfatermenyek és szabadalmazott
önműködő turfahintő-closetek,
valamint
árayékszék-berendezési

és
felszerelési tárgyak vállalata
BUDAPEST,
II., Lánchíd-utca 2.

Árjegyzékek
kivánatra
bérmentesen
küldetnek.

GRAEPEL HUGO

gép- és rostalemez-gyár, malomépítészet
Budapesten, V., Külső váczi-ut 46.

Marshall Sons & Co. Lmtd

angolországgi gépgyár vezérigazgatója ajánl utólagosan szerkesztési és minőségű Marshall-féle
gőzművelőket és gőzcséplőgépeket,
szabadalmazott

**kombinált gabona- és
lőhere-cséplőgépeket két cséplődobbal,**

szabadalmazott gabonacséplőgépeket kombinálva kukoricaszarvoszóval, — GIBÁS-féle
szabadalmazott kaszáló készülék (golyát), Harrison-féle „Albion” őrlőgépeket.

Ma a népiéleti osztályom elvállal gazdasági malmok, magas, fémagas-
és vāmörle-malmok teljes berendezését és takarmánykamrák felállítását.

Árjegyzékek ingyen és bérmentve.

**Nagyobb mennyiségű
kajszinbaraczk
és
szamóca**
(vörös, friss)

a Brause Limonade Beiben előállításához meg-
vételre kerestlek.

A. Marsner,
Fabrik orienthalischer
Zuckeraaaren
Prag—Königl. Weinberge.

— Mintázott ajánlatok közvetlen beküldendők. —

Az első szövetőgépet Magyarországon

KÜHNE E.

Iegrégibb gazdasági gépgyára készíté
(1856.) MOSONBAN. (1856.)

A jelen évadra ajánlja művelő eszközét, lékapát, tűltölgépet, répagyomlókát.

Ujl. „COLUMBIA“ cultivator!

D. M. Osborne és Társa híreves fűkaszálót,

arató és kévekötoőgépet.

A szombathelyi versenyen az első díjjal kitüntetve.

Hollinsworth, Heureka és Kedöveneg szénagrélyéket, aszénfor-
gatókat legjobb kivitelben.
Készletjük, 2-4 loreszű jégnyelő-csészék, rosták, konkolyozók, azirók-
csépek, Hungaria és Mosoni Drill sorvetőgépek stb.

FŐKARTÁR:

Budapest, VI., Váci-körút 57/a.

W24.—C. I. szam.

Magy. Kir. Államsvédelmi Igazgatóság

Hirdetmény.

Osztrák-magyar vasúti kötéik.

II. 4234. éltelbeszélés az 1896. január hó 1-től érvényes II. 4234. éltelbeszélés.
1897. július hó 1-vel az osztrák-magyar vasúti kötéik III. 4234. éltelbeszélés.
I. pótlók új éltelbeszélés.

I. A szerződésállás határozományok módosítása.

II. Díjtételek megalkotása.

III. A magy. kir. Államsvédelmi Igazgatóság Budapest-Angyaludól és a b. szövetőgépek h. k. vasúti kotta

IV. Államsvédelmi megalkotása.

A pótlók pótlóval a régezes vasúti igazgatóságunknál legelőbb kérvényeztetik.

Budapest, 1897. június havában.

A magyar kir. Államsvédelmi Igazgatóság.

770/97.

Árverési hirdetmény.

A somlyó-vásárhelyi vallás alap. uradalom ezennel köz-
hírré teszi, miszerint a tulajdonához tartozó Kenese-Vörös-
berényi parti 6173 1570/1600 holdas Balaton vízterületén gyako-
rolható halászati jog a kenesei halászlakkal, jégveremmel és a
Balaton parton levő két halász kunyhóval együtt 1897. november
hó 1-től 1899. évi december hó végéig terjedő időre az alól-
írt felügyelőség hivatalos helyiségében

1897. évi augusztus 19-én d. e. 10 órakor

megtartandó zárt ajánlatu árverésen haszonbérbe adtni fog.

Miről versenyezni kívánók azzal értesítettek, hogy magyar
nyelven írt, zárt, 50 kros bélyeggel és 202 frt 50 kr. bnat-
pénzzel ellátandó ajánlataikat, melyekben a beigérendő évi
bérosszeg számmal és betűvel tisztán és olvashatóan kiirandó
s kijelentendő, hogy ajánlattevő a bérleti feltételeket ismeri
és azoknak magát aláveti, a mondotd nap délelőtt 10 órájáig
benyújtathatja, mivel későbbien érkező, távirati, vagy utóaján-
latok figyelembe vétetni nem fognak.

A versenyzők közti szabad választási jog a nagyméltó-
ságu m. kir. vallás és közoktatásügyi miniszteriumnak tart-
tik fenn.

A bérleti feltételek az alólírt felügyelőségnél a hivatalos
órák alatt az ünnepnapok déltánját kivéve, betekinthetők.
Somlyó-Vásárhely, 1897. június hó 9-én.

A magy. kir. közl. az. gazd. felügyelőség.

4082

**Az Orsz. Magyar Gazdasági Egyesület által 1000 frt pályadíjjal jutalmazott
és még ez év folyamán kiadandó**

GAZDASÁGI KÖNYVTITELTAN

alapján összeállított

GAZDASÁGI KÖNYVTITELI NYOMTATVÁNYOKBÓL

sz. nyom.	ly kr.	sz. nyom.	ly kr.	sz. nyom.	ly kr.
1. Előjegyzési könyv kül- és belv.	1 0	14. Épületleltár, kül- és belv.	1 0	27. Mérleg	1 10
2. Napszámoló és szákmánybér ki- mutatás	1 0	15. Telekleltár, kül- és belv.	1 0	28. Próbacéplési jegyzék	1 5
3. Leszámlási könyv	1 3	16. Előven leltár, kül- és belv.	1 0	29. Vétési és aradási jegyzék	1 5
4. Szegődmény-táblázat, kül- és belv.	1 0	17. Letéti napló	1 3	30. Termés-kimutatás	1 4
5. Szemcsogabona kimutatás, kül- és belv.	1 0	18. Előven leltár, kül- és belv.	1 0	31. Előesi jegyzék (áránny és malac)	1 0
6. Csepőleltelen gabona	1 0	19. Szegődmény-lel.	1 1	32. Darálási jegyzék	1 0
7. Napszámoló jegyzék	1 4	20. Ló- és szarvasmarha-kimutatás	1 0	33. Fojtási napló	1 0
8. Tejelvadász jegyzék, kül- és belv.	1 0	21. Jub- és sertés-kimutatás	1 0	34. Gazdasági napló	1 0
9. Pénztári napló, kül- és belv.	1 0	22. Képlenele tárgyak kimutatása	1 0	35. Trágyázási	1 0
10. Pénztári főkönyv, bevételi kimu- tatás, bel- és külv.	1 0	23. Fogyasztsai anyag	1 0	36. Csepőlelt. jegyzék	1 0
11. Kévetőlelték jegyzéke, bel- és külv.	1 0	24. Tízéltó anyag	1 0	37. Tejelvadász-kimutatás	1 0
12. Gép- és eszközeleltár	1 0	25. Szorzás	1 0	38. Takarmányozási előirányzat	1 0
13. Pénztári főkönyv kiadási kimutatás	1 0	26. Állati termények	1 0	39. Vétési előirányzat	1 0
		27. Főttakarmány	1 0	40. Takarmányozási jegyzék	1 0

állandóan raktári tartunk.

Összeállította: SUSCHKA RIKÁRD

a magyarvári gazd. akadémia gazd. intézője.

Az összes nyomtatványokból **mintávek** az O. M. G. E. tagoknak és a „Köztelek“ előfizetőinek
frt 20 kr. előleges beküldése mellett portómentesen küldetnek. — Rövid utmutatás ára 20 kr.

Arjegyzékkel és felvilágosításal készséggel szolgálnk.

Megrendelések

a „KÖZTELEK“ kiadóhivatalához IX. kerület, Üllői-ut 25. sz. küldendők.

Gőzekéket, Gőz-utihengereket

Gőz-utimozdonyokat

a legtekintesebb szerkezettel és legelőcsőbb árák mellett szállít

John Fowler & Co.

Teléfono 92—50.

Budapest—Kelenföld, a vasútállomással szemben,

hol is épített új telepükön gőzek szerkezeteiről tárlatot rendeztek be. Ugyanott teljesen berendezett tartalék-raktárt és javító-műhelyt tartanak fenn.

Budapestről a keleti (központi) pályaudvarról és a déli vasúton Buda-ról könnyen elérhető.

Kern Róbert

Budapest, V. ker., Váci-út 26.

Dásan felszerelt raktárt tart a következő kiváló minőségű czikkokból:

Hengerelt rúd és idomvas, mint: lapos, gömbölyű, rácskeret- és U-vas, gerenda stb.

Vaslemez, mindenféle méretben.

Kovácsolt csövek, és öntött darabok: Hegesztés és vasvágás, acél, vas, sajtos, kátrós, forrasztás, furdások stb.

Öntött csövek, vasvezetők és csatornázási csövek, valamint vas- és gázvezetők, mint: talajtűz, mindenféle csapok, fűszárkó, legényesülők stb. stb.

Szerszámok, különlegesek saját gyárból, mint: marók, dörzsárak, csavarmotók, furók, esigafurók, cső-csavarmotók, csőgörgő, csőváltó stb.

Árjegyzékek bérmentve és ingyen. 4070

EGERESI MÜTRÁGYA-GYÁR

KRAMER J.

Ajánlja kellemen száraz és könnyen szórtató műtrágyát, nevezetesen

Csontliszt-Superphosphátot, Párolt Csontlisztet, Trágyagyepzet stb. a legújtalányosabb árákban.
Fővilágosításokkal, árszámbával és ismerető füzetekkel kérésre szolgát.
BUDAPEST, V. kerület, Dorottya-utca 9-dik szám.

EREDETI AMERIKAI

„JONES“ lánccz-fűkaszalógépek felhajtható késszúddal.

„JONES“ könnyű aratógépek

olízart kerékűvel.

Amerikai és saját gyártmányú

szénagyűjtők

különféle szerkezetű és nagyságban.

Referenciák úszemben levő gépekről bárkinnek rendelkezésére állanak.

Friedlaender József gépgyára

BUDAPEST, VIII. ker., Külső Kerepesi-ut l. szám, a központi pályaudvar mellett.

Lapunk bekötési táblája

1 fnt 36 krért (portómentesen)

kapható kiadóhivatalunkban.

Sangerhauseni gépgyár Magyarországi gyártelepe

BUDAPEST, Külső vácz-ut 1443. sz.

Első és egyedüli magyar special gépgyár.

GYÁRTMÁNYOK:

az összes mezőgazdasági iparágak számára szükséges gépek. Nevezetesen:

Czukorgyárak,
Szigyárak,
Malátagyárak,
Szeszgyárak

teljes berendezése és átalakítása.

Skatekintély mezőgazdasági czukorgyárak és szesz-főzdék terén.

Szövetkezeti alapon több mint 100 mezőgazdasági czukorgyárat létesített.

Minden szakbavágó felvilágosítással, tervekkel, költségvetéssel készségesen szolgálunk.

Mezőgazdasági czeolokra mint hajtóerő kiváló gyártmánya a

Hoffmeister-gőzmotor

a legjobb, legelőcsőbb és legbiztosabb gőzgép. — Helyettesít minden gőzgépet és locomobilt. Csepésre és minden egyéb gazdasági gép hajtására a legalkalmasabb. — Fűthető szénnel, fával, cserrel és minden egyéb hulladékkal. Minden nagyságban, 1/3 lóerőtől kezdve egész 30 lóerőig gyártjuk.

